

Asia: VN/146/2021

Ehdotus saatavien perintää koskevien säännösten pysyvästä muuttamisesta. Työryhmän välimietintö.

Lausunnonantajan lausunto

1. Ehdotuksen mukaan perittävien kulujen enimmäismäärä porrastetaan pääoman suuruuden mukaan neljään portaaseen. Mikä on näkemyksenne mukaan sopiva ”portaiden” lukumäärä? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

-

2. Ehdotuksen mukaiset pääomakategoriat ovat alle 500 euroa, yli 500 euroa mutta alle 2 500 euroa, yli 2 500 euroa mutta alle 10 000 euroa ja yli 10 000 euroa. Onko ehdotettu jako kannatettava? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

-

3. Ovatko ehdotetut perintäkulujen euromääräiset enimmäismäärät sopivalla tasolla? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

-

4. Ehdotuksen mukaan suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien tavoin suoraan ulosottokelpoisten yrityssaatavien perintäkulut rinnastetaan pääosin ehdotettuun yrityssaatavien alimman kategorian kuluihin eli alle 500 euron pääoman kategoriaan. Ehdotuksen mukaan tällaiset perintäkulut olisivat kokonaisuudessaan suoraan ulosottokelpoisia. Mikä on näkemyksenne mukaan kannatettavin vaihtoehto suoraan ulosottokelpoisten saatavien perintäkulujen enimmäismäärien ja suoran ulosottokelpoisuuden osalta? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

-

5. Kommenttinne esitetyistä aikarajoista (ehdotetut 7 §:n 3 ja 5 mom. ja 10 f §).

-

6. Tulisiko saman velkojan *eri perusteesta* johtuvia saatavia pyrkiä mahdollisuuksien mukaan yhdistämään tarpeettomien kulujen aiheuttamisen estämiseksi (10 g §, säännöskohtaiset perustelut)? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

-

7. Kommenttinne siirtymäsäännöksistä (ks 8 Voimaantulo).

-

8. Tulisiko sähköisten perintäkirjeiden toimittamistapoja koskevan sääntelyn olla tiukempaa kuluttajakuin yrityssaataavissa? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Kun arvioidaan jakelumäärien perusteella kuluttajien tapaa vastaanottaa Postin yleispalvelun piiriin kuuluvia kirjeitä, eivät sähköiset toimitustavat ole vakiintuneita vain yritysten, mutta myös kuluttajien keskuudessa. Ehdotuksessa esitetyt kuluttajan oikeusturvaa takaavat keinot ovat yleiseen käytäntöön nähden raskaita. Ehdotuksessa tulisi myös kokonaisuudessaan vahvemmin huomioida valtioneuvoston koordinoima selvitystyö postimarkkinasta (VN 2020:18) sekä Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta TrafiComin vuotuisen postimarkkinaselvityksen ohella, sillä ehdotuksen kuluttajien ja yritysten välinen erottelu ei ole muun valmisteilla olevan lainsäädännön kanssa yhdenmukaista. Arvioitaessa kirjejakelun markkinaa Suomessa sekä käytössä olevia toimittamistapoja kuluttajamarkkinassa, on hyvä huomioida valtioneuvoston julkaisema selvitys postimarkkinasta, joka toimii myös Postilain uudistamisen taustana. Raportin mukaan Postilain yleisvelvoitteen piiriin kuluu noin 4 %:n osuus kaikista Postin jakamista lähetyksistä. Tällä hetkellä kotitalouksiin jaetaan päiväjakelussa viikon aikana enää noin viisi osoitteellista lähetystä eli 1,1 lähetystä per päivä. Huomioitavaa myös on, että raportin mukaan merkittävä edellä mainituista yleispalvelukirjeistä – yli 20 milj kpl – on joulukortteja. Kaupallisen toiminnan osuus Postin jakamista lähetyksistä on noin 96 %. Reilusti yli puolet kuluttajien myyntilaskuista välitetään jo nyt sähköisiin kanaviin. Myös parhaillaan lausunnolla olevassa Hallituksen esityksessä Postilain muuttamiseksi todetaan (s.6), että ”Perinteisen postitoiminnan merkityksen vähentyessä on selvää, että myös lainsäädäntöä on päivitettävä vastaamaan muuttunutta toimintaympäristöä ja kuluttajien nykyaikaisia tarpeita. Erityisesti tulee ottaa huomioon nopeasti laskevat jakelumäärät digitaalisten viestintäpalveluiden korvatussa perinteiset kirjelähetykset sekä enenevässä määrin myös paperiset sanoma- ja aikakauslehdet”. Näin ollen kuluttajien sähköisten toimitustapojen valinta tulisi rinnastaa vakiintuneeksi käytännöksi, kuten ehdotuksessa on esitetty yritysten välisen laskutuksen osalta.]

9. Tulisiko kuluttajasaatavia koskevissa maksuvaatimuksissa sähköinen/digitaalinen postilaatikko rinnastaa kirjepostiin, jolloin erillistä hyväksyntää sähköisen postilaatikon käyttöön ei olisi tarpeen hankkia kuluttajalta? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Kyllä [Ensisijaisesti ehdotamme, että kuluttajalaskutuksessa kaikki sähköiset toimitustavat tulisi käsittää vakiintuneeksi käytännöksi, kuten yritysten välisessä laskutuksessa ehdotetaan. Lisäksi ehdotamme, että perintäyhtiön velvollisuutena olisi sähköisten toimitustapojen osalta varmistaa kuluttajan hyväksynnän voimassaolo kirjettä lähetettäessä. Ehdotuksen johtopäätös siitä, että sähköisiä postilaatikoita käytetään kirjepostin osittain korvaavana tai vain yksittäisten sähköisten viestien vastaanottamiseen jättää kapean näkökulman kuluttajakäyttäjytymisen nykytilaan. Myös hallituksen esityksessä Postilain muuttamiseksi (s.8) yksinomaan todetaan, että kirjelmärien lasku on Suomessa nopeimpia Euroopassa, eikä laskusuunta ole ennusteiden mukaan pysähtymässä. Ehdotuksessa olisikin vahvemmin huomioitava kuluttajakäyttäjytymisen suunta sekä digitaalisten kuluttajapalvelujen viimeaikainen teknologinen kehitys, jotka tukevat käsitystä siitä, että sähköiset toimitustavat ovat myös kuluttajalaskutuksessa vakiintuneita käytänteitä. Ehdotus myös tässä muodossaan sisältää näin ollen kuluttajan näkökulmasta merkittävän epäkohdan hänen käyttäessään vakiintuneesti esimerkiksi sähköistä postilaatikkoa (esimerkiksi Omapostia). Sähköisissä postilaatikoissa kuluttaja pystyy valitsemaan toimitustavakseen myös kaikille posteille sähköisen

tavan ja poistamaan valinnan sen osalta, että kirjekopio tulisi paperiversiona. Kuluttajien käyttäytymisen suunta on selvästi myös ollut luopua kirjekopioiden paperiversioista niin ympäristönäkökulma kuin käytettävyyden huomioiden. Tällöin kuluttaja ei enää odota saavansa posteja paperisena, joten paperisena saapunut posti on suuressa vaarassa jäädä huomioimatta. Sama koskee myös e-laskutuskanavaa. Annettu hyväksyntä esimerkiksi vain sähköisen kanavan käyttöön sähköisessä postilaatikossa tulisi rinnastaa saajakohtaiseen hyväksyntään siten, että mikäli postin vastaanottaja on valinnut saavansa postin vain sähköisesti kaikilta postin lähettäjiltä niin myös perintätoimistot voisivat lähettää postin sähköisenä.]

10. Jos katsotte yllä mainitussa tilanteessa rinnastamisen olevan mahdollista, tulisiko tällöin lisäksi asettaa lisäedellytyksiä, kuten tekstiviestin lähettäminen kuluttajalle siitä, että hänelle on lähetetty maksuvaatimus sähköiseen postilaatikkoon? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei

11. Onko ehdotettu 12 kuukauden suostumuksen voimassaoloaika (5 §:n 2 mom.) sopivan pituinen? Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei, voimassaoloajan tulisi olla lyhyempi [Suostumuksen voimassaoloajasta ei tulisi säätää aikarajoitteita. Jo aiemmin tässä lausutun mukaisesti sähköiset toimitustavat tulisi käsittää myös kuluttajalaskutuksessa vakiintuneeksi käytännöksi. Jos määräajasta kuitenkin säädetään, tulee laissa ottaa huomioon se, että tieto hyväksynnän ajankohdasta ei ole esimerkiksi sähköisissä postilaatikoissa perintäyhtiön käytettävissä, joten näissä kanavissa ei voida edellyttää perintäyhtiöltä 12 kuukauden kaltaista seuranta-aikaa hyväksynnän voimassaolon suhteen. Ehdotuksessa tulisi tässä tapauksessa muotoilla määräaikaa koskevat kohdat uudelleen siten, että perintäyhtiön velvollisuutena olisi 12 kuukauden sijaan varmistaa hyväksynnän voimassaolo kirjettä lähetettäessä. Mainitun luvun kappaleessa "Kuluttajasaatavat" todetaan: " Ehdotettu sääntely mahdollistaa saatavakohtaisen hyväksynnän lisäksi ns. saajakohtaisen hyväksynnän, minkä vuoksi erillistä kirjallista tai sähköistä hyväksyntää ei tarvitse antaa samalle perintäyhtiölle jokaisen saatavan osalta erikseen, vaan ainoastaan kerran 12 kuukauden aikana. " Epäkohta ehdotuksessa on se, että käytettäessä esimerkiksi sähköisiä postilaatikoita kuluttaja tekee valinnan vastaanottotavoistaan sähköisen postilaatikon käyttöliittymässä. Perintätoimisto ei tiedä milloin hyväksyntä on annettu vaan pystyy ainoastaan tarkastamaan että hyväksyntä on voimassa lähettäessään postia. Perintätoimiston on siis mahdotonta valvoa sitä, että hyväksyntä on vain 12 kuukautta voimassa. Sähköisissä postilaatikoissa hyväksynät annetaan toistaiseksi voimassaolevina ja niitä voidaan muuttaa milloin tahansa. Hyväksyntä on tallennettuna välityskanavassa eikä perintätoimiston tietokannassa. Näemmekin, että perintätoimiston velvollisuutena on varmistua siitä, että annettu hyväksyntä on voimassa ja tuolloin kyseisen sähköisen välityskanavan tulisi olla käytettävissä perintätoimistolle. Näkemyksemme mukaan sähköisten postilaatikoiden tai vastaavalla tavalla toimivan muun sähköisen kanavan käyttöä ei tulisi rajata ehdotetun mukaisesti, vaan sallia niiden käyttö edellyttäen, että perintätoimisto varmistaa kuluttajan hyväksynnän olevan kyseisessä välityskanavassa voimassa.]

12. Tulisiko edunvalvontaa koskevat näkökohdat huomioida näkyvämmiin perintäkirjeiden sähköisissä toimittamistavoissa? Esimerkiksi siten, että edunvalvoja saisi sopia, että maksuvaatimus tai maksuvaatimukset toimitetaan sille sähköisesti, vaikka maksuvaatimus tämän lisäksi lähetetään kirjeitse edunvalvonnassa olevalle velalliselle. Voitte myös esittää perustelut näkemyksellenne.

Ei [Perintätoimistoilla ei ole mahdollisuutta lähettää saman velallisen perintäkirjettä samanaikaisesti kahdelle eri taholle. Jos velallisella on edunvalvoja taloudellisten asioiden osalta ja edunvalvoja

edustaa velallista perintäasioissa, kirje lähetetään edunvalvojalle eikä velalliselle eli vain yhteen paikkaan. Yleisestikään valtuutustilanteissa velallisen postia ei lähetetä useaan paikkaan, vaan suoraan nimetylle valtuutetulle.]

13. Onko näkemyksenne mukaan väliaikaisen lain soveltamisessa ilmennyt ongelmia esim. tuomioistuimissa?

-

14. Voitte kirjoittaa muut ehdotusta koskevat kommenttinne alla olevaan tekstikenttään.

Yleistä

Intrum Oy on antanut edellisten kohtien lausumat ja nämä lisähuomiot siltä osin kuin oikeusministeriön julkaisema ehdotus hallituksen esitykseksi käsittelee sähköisiä toimittamistapoja. Katsomme, että ehdotuksella on merkittävä vaikutus yhteiskunnan digitalisoitumisen edellytyksiin, ja sen tavoite on yleisesti ottaen kannatettava. Kannatettavaa myös on, että pelkästä saatavakohtaisesta hyväksynnästä sähköisen toimittamistavan käyttämiseen tällä ehdotuksella luovuttaisiin.

Huomioitavaa kuitenkin on, että tällaisenaan ehdotuksen nykytilan arviointi antaa virheellistä ja ristiriitaista tietoa Suomen digitalisaatiokehityksestä, eikä ehdotuksessa ole otettu huomioon Valtioneuvoston julkaisemaa raporttia posti- ja jakelumarkkinasta (VN 2020:18), joka on uusin ja laajin kansallinen selvitystyö kirjekäkelun markkinatilanteesta. Raportti posti- ja jakelumarkkinasta toimii Postilain (415/2011) uudistuksen esityönä sekä ohjeistuksena lain valmistelun ja yleispalvelun järjestämiseksi. Huomioitavaa on myös, että raportin pohjalta laadittu Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta on parhaillaan lausuntopalvelussa lausuttavana (VN/21366/2020), ja sen sisältöä tulisi suhteuttaa tähän valmistelutyöhön.

Edellisen lisäksi lausuttavana olevan esityksen terminologiaa ja määritelmiä on hyvä arvioida jatkovalmistelussa ja yhdenmukaistaa suhteessa voimassaolevaan lainsäädäntöön, etenkin lain hankintayksiköiden ja elinkeinoharjoittajien sähköisestä laskutuksesta (241/2019) kanssa. Lisäksi ehdotuksessa tulisi arvioida uudelleen esitettyjä kuluttajien ja yritysten erotteluja ja menettelytapoja.

Lausunto ja perustelut

Luku 2.1.5: ”Kirjepostin kulusta sekä sähköisestä laskuttamisesta”

Lausunto: Luvussa kuvataan kirjekäkelun nykytila yhdessä yritysten välisen verkkolaskutuksen kanssa. Kirjekäkelun osuus (s.35-36) käsittelee pääosin kuluttajalaskutusta eikä ole siten yhdenmukainen

luvun yritysten sähköistä laskutusta käsittelevän sisällön kanssa. Luvussa myös viitataan (s.36-37) hankintayksiköiden ja elinkeinoharjoittajien sähköisestä laskutuksesta annetun lain esitöihin (HE 256/2018 vp, jatkossa ”verkkolaskulaki”), mutta ehdotuksessa kokonaisuudessaan käsitellään pääasiallisesti muita sähköisiä laskutustapoja kuin mitä verkkolaskulaissa on käsitelty. On huomioitava, ettei verkkolaskulain esitöiden nykytilan luonnehdinta ja lain valmistelussa käytetty taustatieto ota näiltä osin kantaa muihin sähköisiin toimitustapoihin. Osion pohjautuminen pelkästään verkkolaskulakiin tulisi harkita uudelleen ja sisältö muokata lukuun 2.1.6. lausutun mukaisesti, jottei virheellistä kuvaa kirjejakelusta ja sähköisistä toimittamistavoista syntyisi.

Perustelut: Ehdotuksen tässä luvussa käsitellään kirjejakelun osalta lukuun 2.1.6. yhdistettävä taustatieto. Lukija jää siihen ymmärrykseen, että luvun 2.1.5. on tarkoitus käsitellä yritysten välisiä toimittamistapoja, mutta se kuitenkin sisältää lähes kokonaan kuluttajien kirjejakelua taustoittavan tiedon, mikä antaa virheellisen kuvan välitystapojen kokonaisuudesta. Lisäksi ehdotuksessa ei täsmennetä, miten tässä yhteydessä sähköinen laskutus yksiselitteisesti määritellään. Luvussa 2.1.5. tulisi huomioida paremmin myös muut sähköiset kanavat verkkolaskun rinnalla tai selventää, ettei sisältö ota kantaa muuhun sähköiseen laskuttamiseen esimerkiksi muuttamalla luvun otsikko muotoon ”Kirjepostin kulusta sekä yritysten välisestä verkkolaskutuksesta”. Verkkolaskulaissa sähköisen laskun määritelmä viittaa vain ja ainoastaan eurooppalaisen standardin mukaiseen yritysten väliseen verkkolaskuun, eikä muihin sähköisiin välitystapoihin, kuten sähköpostiin tai digitaalisiin postilaatikoihin.

Luku 2.1.6: ”Yleisemmin käytetyistä sähköisistä toimittamistavoista perintätilanteissa”

Lausunto: Luvun tarkastelu on ehdotuksen mukaan tehty ennen kaikkea kuluttajavelallisten näkökulmasta. Luvussa kuitenkin suhteutetaan vaihtoehtoisia sähköisiä välityskanavia toisiinsa, muttei myös suhteessa kirjepostiin lukuun ottamatta vähäisiltä osin digitaalisia postilaatikoita käsittelevää alalukua. Ristiriitaisuutta aiheuttaa se, että yritysten välistä laskutusta käsittelevän luvun (s.35-37) kirjepostia koskettava sisältö kuvaa pääosin kuluttajalaskutusta yrityslaskutuksen sijaan ja antaa näin ollen virheellisen kuvan sähköisistä toimittamistavoista kuluttajalaskutuksessa. Näiden kahden luvun sisällöllistä tasapainoa tulisi harkita uudelleen ja sisällöt muokata siten, ettei virheellistä kuvaa kuluttajalaskutuksen nykytilasta syntyisi. Ehdotuksessa tulisi huomioida kuluttajien kirjejakelun nykytila osana lukua 2.1.6. ja yritysten kirjejakelu osana lukua 2.1.5. tai selkiyttää sisältöä muulla tavoin.

Perustelut: Ehdotuksen mukaan luvun 2.1.6. tarkoitus on käsitellä pääosin kuluttajalaskutusta. Kuitenkin on huomioitava, ettei kirjejakelun nykytilan kuvausta suhteuteta kuluttajalaskutuksen sähköisiin toimittamistapoihin ja vallitseviin yhteiskunnallisiin linjauksiin kokonaisuudessaan. Esimerkiksi pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaisen digitalisaation edistämisen ohjelman tavoitteena on, että julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla digitaalisesti vuoteen 2023 mennessä. Myös parhaillaan lausuttavana olevassa hallituksen esityksessä eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta (s. 29) todetaan, että ”digitaalisten vaihtoehtojen syrjäyttäessä perinteisen kirjepostin, ei kirjelähetyksiä enää tulevaisuudessa riitä jaettavaksi jokaiselle arkipäivälle”. Vertailu eri toimittamistapojen välillä jää näin ollen tässä ehdotuksessa

kapeaksi, sillä esimerkiksi sähköpostia käsittelevässä alaluvussa (s. 39-40) verrataan sähköpostin luotettavuutta ainoastaan suhteessa muihin sähköisiin kanaviin, mikä ei myöskään tuota riittävää yleistä ymmärrystä kirjepostin luotettavuudesta suhteessa sähköisiin toimittamistapoihin. Posti Oy:n liikenne- ja viestintäministeriölle ilmoittamien tietojen mukaan vuonna 2020 yleispalveluun kuuluvista kirjeistä 97,6 prosenttia oli perillä neljäntenä arkipäivänä ja 99,1 prosenttia viidentenä arkipäivänä jättöpäivästä. Verrattuna sähköisiin toimittamistapoihin, on kirjejakelun kulkunopeus huomattavasti hitaampaa. Voidaan myös yleisesti todeta, että nykyisenä hyväksyttynä toimittamismuotona kuluttajien kirjepostissa on myös vastaavia haasteita, joissa ei voida tämän esityksen sivulla 39 todetulla tavalla todentaa lähetettyjen laskujen ja viestien tosiasiallista perillemeno.

Velling Kati
Intrum Oy